

שרטוט בסת"ם

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף טז עמוד ב

דברי שלום ואמת, אמר רבי תנחום, ואמרי לה אמר רבי אסי: מלמד שצריכה שרטוט כאמיתה של תורה.

תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת מגילה פרק א דף ע טור א/ה"א

5 רבי חלבו רבי יסא בשם רבי לעזר נאמר כאן דברי שלום ואמת ונאמר להלן אמת קנה ואל תמכור הרי היא כאמיתה של תורה מה זו צריכה שרטוט אף זו צריכה שרטוט

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף ו עמוד ב

10 הא איהו דשלח ליה לרב יהודה: בני אדם העולין משם לכאן הן קיימו בעצמן ויתנו (את) הילד בזונה והילדה מכרו ביין וישתו, וכתב ליה בלא שרטוט, וא"ר יצחק: שתים כותבין, שלש אין כותבין, במתניתא תנא: שלש כותבין, ארבע אין כותבין!

רש"י מסכת מגילה דף טז עמוד ב

כאמיתה של תורה - **כספר תורה עצמו**, שרטוט הלכה למשה מסיני.

רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק א הלכה יב

15 **הלכה למשה מסיני שאין כותבין ספר תורה ולא מזוזה אלא בשרטוט**, אבל תפילין אינן צריכין שרטוט **לפי שהן מחופין**, ומותר לכתוב תפילין ומזוזה שלא מן הכתב שהכל גורסין פרשיות אלו, אבל ספר תורה אסור לכתוב אפילו אות אחת שלא מן הכתב.

רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ז הלכה טז

כל כתבי הקדש אין כותבין אותן אלא בשרטוט אפילו כתבן על הנייר ומותר לכתוב שלש תיבות בלא שרטוט, יותר על זה אסור,

ספר הישר לר"ת (חלק החידושים) סימן קד

20 שתים כותבין שלש אין כותבין. נר' לי הא דאמ' ר' יצחק בגיטין בתחילתו שתים כותבין שלש אין כותבין פי' בלא שרטוט **כגון שרטוט העליון אבל בין שיטה לשיטה לא צריך** דאהכי סמכין בשטרי הדיוטות ובקמיעין ובתפילין שאין צריך שרטוט. **והא דאמרינן בהקומץ רבה הלכה למשה מסיני מזוזה צריכה שרטוט היינו בין שיטה לשיטה. דאי לשרטוט העליון מהלכה דר' יצחק נפקא. וכי אתאי הלכתא בין שיטה לשיטה.**

25 **אבל תפילין אין צריכין שרטוט בין שיטה לשיטה. וגם לא היו אבותינו רגילין לשרטוט תפילין** כדאמרי' בתלמוד ירושלמי [כל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט] ורב עמרם בר ששנא מייתו בסדרו למילי אחריני.

30 תדע דקא פריך במנחות הא מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה עושין מתפילין מזוזה והא בעיא שרטוט כדאמר רב חמא בר גורייא ומשני תנאי היא. מאי טעמא מוקי לה כתנאי לוקמה בתפילין ששרטוט. ואם תאמר מפני שאסור לשרטוט [הא ליתא] דהא לא תניא הלכה למשה מסיני כלל גבי תפילין. ובמסקנא פסק דאין צריכין שרטוט אך אם שרטוט לא פסל. כדאמרינן גבי דופן שלישי (דופן) [אפי'] טפח וכל שכן אם יש ארבעה. כ"ש הכא דאין הלכה לגבי תפילין לא לשרטוט ולא להניח דאם שרטוט לא פסל אלא להכי לא מוקי לה בשרטוט דלא היו רגילין. ושטות ובורות הוא לשרטוט תפילין דכל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט. **וספר תורה משום נוי משרטטין אותה בין שיטה לשיטה. והיינו דאמרי' במגילה דברי שלום ואמת מלמד שצריכה מגילה שרטוט כאמיתה של תורה דהיינו מזוזה. ולא כפירוש הקונטרס דמפרש תורה ממש.**

תוספות מסכת סוטה דף יז עמוד ב

35 והא דאמרי' בהקומץ רבה (מנחות דף לב:) ובמגילה (דף יח:) הלכתא מזוזה צריכה שרטוט אבל לא תפילין **נראה דהכי הלכתא גמירי לה דאין לו לשרטוט תפילין** דאי לא תימא הכי אלא הא דפסיק אבל לא תפילין

דלא מיפסלי אי כתבן בלא שרטוט מיהו צריך לשרטט משום דאסור לכתוב בלא שרטוט א"כ הא דמקשה התם מהא דתפילין שבלו אין עושין מהן מזוזה שאין מורידין אותו מקדושה חמורה לקדושה קלה טעמא דאין מורידין אבל משום שרטוט לא ומשני תנאי היא אי הוה מצי לשרטט להו הוה מצי למימר במשורטטין **אלא ש"מ דהכי גמירי לה דלא מצי לשרטט להו**

40

ספר התרומה הלכות ספר תורה סימן קצו

משפט שרטוט ספרים. פרק הקומץ רבה ופרק שני דמגיל' אמרינן הלכה למשה מסיני. מזוזה צריכה שרטוט ותפילין אינן צריכין שרטוט. ונכתבות שלא מן הכתב. מאי טעמא הכי מגרס גרסין. ואם תאמר הא אמרינן ריש גיטין שתים כותבין בלא שרטוט. שלש אין כותבין **פירש רבי' יעקב היינו שטה עליונה. או לכל היותר בגליון מארב' צדדין שרטוט ובאמצע יכתוב הרבה שורות בלא שרטוט.** וכן יעשה תפילין אבל במזוזה צריך שרטוט בין שטה לשטה והא דאמרינן שלהי פרק קמא דמגילה דברי שלום ואמת צריכה שרטוט כאמתה של תורה לא כפי' רבי' שלמה שקורא אמתה של תורה אל ס"ת דהא לא עדיפא ס"ת מתפילין. אלא למזוזה קורא אותה אמתה של תורה לפי שיש בה קבלת עול מלכות שמים בפרשה ראשונה ואמנם בס"ת שיש בו שורות הרבה וקורין בו תמיד נכון לשרטט אף בין שיטה לשטה לפי שנה יותר לכותבו ביוש' וקורא אני בו זה אלי ואנוהו. התנאה לפניו במצות. אבל תפילין שאין בהן כי אם מעט שורות וגם מכוסות הפרשיות בעור הבתים. לא שייך לומר התנאה לפניו שאינן מגולין ואין טוב לשרטטם. ואדרבא המשרטט אותם נקרא הדיוט כדאמר בירושלמי פ"ק דשבת ופרק היה קורא שמואל ב"ר יצחק הוא אכיל שמע קל צלותא וקם לצלויי. א"ל רב מיישא לא כן אלפן ר' אם התחילו אין מפסיקין. וכל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט וא"כ ה"ה בתפילין דלא שייך לומר התנאה לפניו. בשרטוט שהיה נקרא הדיוט אם משרטטן. כך פירש רבי' יעקב. **אמנם מו' רבי' פירש דכאמתה של תורה היינו ס"ת כפי' רבי' שלמה. דבירו' איכא נאמר כאן דברי שלום ואמת ונאמר להלן אמת קנה ואל תמכור. מה להלן צריכה שרטוט אף בין שיטה לשיטה. דאלו לשיטה עליונה לא איצטריך למגמר מעלמא. ובמס' סופרים (פ"ח) נמי אמרינן גבי ס"ת מסרגלין בקנה. כתב יריעה שאינה מסורגלת פסולה. ודוחק לומר דמייירי בשיטה עליונה דווקא. וגם תפילין לא מקרי הדיוט אם משרטטן כיון שעושה השרטוטין כדי לכתוב ביושר שלא בעוקם ויש בין שיטה לשיטה כמלא שיטה ולא משום חומרא על דבר שלא יכול לבא לידי איסור. והא דאמרי' פ' הקומץ רב' ס"ת שבלה ותפילין שבלו אין עושין מהם מזוזה לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה. ופריך הא מורידין עושין הא מזוזה בעי שרטוט. ומשני תנאי היא ממזוזה. אית דאמרי דלא בעי שרטוט ואמאי לא משני בשרטוט התפילין. ולפי' רבינו יעקב ניחא. **וי"ל כיון דמשכח תנאי ממזוזה מיייתי להו.** והא דאמרי' התם פרק הקומץ רבה כתבה אגרת למזוזה פסולה. אתיא כתיבה כתיבה מספר. ופי' רש"י כתבה אגרת בלא שרטוט אתיא גזירה שוה מוכתב לה ספר כריתות או מכתוב זאת זכרון בספר. נראה שסובר הגאון דכ"מ שני ספר בעי שרטוט ולכך בעי ס"ת וגט שירטוט. וקשה. דלעיל אמרי' התם דשרטוט מזוזה הלכה למשה מסיני. ועוד למה לן למילף במגילה שרטוט מדברי שלום ואמת. ותפוק לי דכתיב ספר. לכך נראה לשון שני. כתב' אגרת בלא דקדוק חסרות ויתירות. ומש"כ לעיל דאיכא ריש גיטין שנים כותבין שלש אין כותבין בלא שרטוט אף על פי כן נראה דמותר לכתוב באגרת ששולח אדם לחברו שלום פסוק בלא שרטוט **כיון שלא כתבו לשום דרשא** כמו ויתנו את הילד בזונה דריש מסכת גיטין. מיהו בירושלמי איכא במגילה דשלח רבי פלוג אחריתך מאד ישגא ולא רצה לכתוב בלא שרטוט בכתבו ואחריתך מאד ישגא. שנינו במסכת סופרים ובירושלמי פרק קמא דמגילה מסרגלין בקנה. שמעתי משמו של רבי' יצחק בר' שמואל לאו דווקא בקנה הוא הדין בסכין אלא לאפוקי עופרת ומטבע שהשרטוט צובע ממתכו'.**

45

50

55

60

65

70

ותפילין שאינן צריכים שרטוט אפשר לי לומר מדאמר רחמנא במזוזה צריכה מכלל דתפילין לא צריכי, וא"ת א"כ לימא רחמנא הלכה בתפילין, יש לי להשיב אם נאמרה הלכה בתפילין שלא יהו צריכין שרטוט הייתי אומר ק"ו למזוזה שקדושתה קלה מהן, לפיכך נאמרה הלכה במזוזה שצריכה מכלל דתפילין אינן צריכין, שאם תאמר ק"ו לתפילין שקדושתן חמורה מן המזוזה, א"כ לשתוק רחמנא מהלכה של מזוזה לגמרי והכל היו בכלל שרטוט, שסרגול תורה שבכתב הלל"מ הוא כדאמרינן במס' מגילה ירושלמי (פ"א ה"ט), מדאיצטריך למימר הלכה במזוזה ש"מ שתפילין אינן צריכין שרטוט, עוד אפשר לומר שתפילין ומזוזה כיון שלא ניתנו לקרות בהן מן הדין אינן צריכין שרטוט, שאין שרטוט אלא בס"ת ושאר ספרים שניתנו לקרות בהם כדי שלא יתערבו השיטות וירוץ קורא בהם, ואתיא הלל"מ והצריכה שרטוט למזוזה, אבל תפילין בדין הם עומדין ואינן צריכין שרטוט כלל שלא ניתנו לקרות בהם אלא מחופין וטמונין הן בעורן ותפורים בגידין שא"א לקרות בהם כלל, ובתשובת הגאונים מצאתי תשובה כטעם הזה לרב נטרונאי גאון ז"ל כך ראינו דכל דבר שהוא משום קדושה צריך שרטוט ואסור לכתוב פסוק אחד בלא שרטוט חוץ מן התפילין מפני שמצותן לכרכן לקמען כקמיע ולא לקרות בהם כל עיקר כספרים.

80

85

ומה שהוקשה לו לר"ת ז"ל אמאי צריך דברי שלום ואמת במגילה שהרי נקראת ספר, כיון שנקראת אגרת הו"א שאינה צריכה שרטוט ומה שנקראת ספר להלכתיה אתא שאם תפרה בפתן פסולה ולא לשאר מילי, לפיכך הוצרך לכתוב דברי שלום ואמת שהחזירה לכלל ספר לגמרי להצריכה שרטוט וה"ה לעבוד ולכתיבה אשורית ובדיו, ושמא לא הוצרך אלא לשרטוט שהייתי אומר כיון שנקראת אגרת אינה צריכה שרטוט שבכך היא דומה לאגרת יותר משאר הדברים, והתם במסכת מגילה ירושלמי גרסינן הלכה למשה מסיני שיהיו כותבין בעורות בדיו מסורגל פי' משורטט בין שיטה לשיטה דהיינו לשון סרגול בכל מקום, ובבראשית רבה זה ספר תולדות אדם אף סרגול הספר אדם הראשון למד, ואשכחית התם בספר ויקרא קווצותיו תלתלים זה הסרגול שחורות כעורב אלו השיטות והיינו סרגול כל שיטה ושיטה שהן עשויות תלתלים.

90

95

והורו מקצת חכמי הצרפתים ז"ל דכי אמרי' דשלש אין כותבין ה"מ כי ההוא דאמרן הם קיימו בעצמם ויתנו הילד בזונה דקרא גופיה מייתי, א"נ כגון דאמרי בתלמוד שנאמר, אבל במקום שכותב אגרות הרשות ומדבר בלשון נקיה ונקיט לישנא דקרא אין צריך שרטוט שאין זה קדוש שלא נתכוון לפסוק אלא ללשון צח, ובירושלמי לא משמע הכי דגרסי' בפי' בני העיר שלח ר' אבהו וכתב לון הרי פייסנו לשלשה ליטורין וכו' אבל תמר תמרורית בתמרוריה היא עומדת ובקשוה למתקה ולשוא צרף צרוף, ר' מנא משלח כתב לר' הושעיה בר שימי ראשיתך מצער מאד תשגא אחריתך, משמע דאפי' בכה"ג אינו רשאי לכתוב פסוק בלא שרטוט, וראינו שנהגו מקצת העם לכתוב פסוקים שלא בשרטוט, ואפי' בתלמוד, וסבורים לומר שלפרש הפסוק או להלכותיו מותר, וטועים הם דהא דר' אביתר דומיא דהלכותיו הוא, ואמרי' נמי ביבמות (ק"ו ב') ואקרינוה מאי דכתיב בספר אורייתא דמשה מאן יבמי וגו' ואמרי' מר זוטרא משרטט וכתוב להו, וכן הדין נותן דלמה יהא מותר אם צריך לו ישרטט ויכתוב, אבל נראה לי שכתובה זו שאינה אשורית מותר לכתוב בלא שרטוט, שלא אמרו אלא כגון ס"ת ונביאים וכתובים שכתבתן אשורית, אבל כתיבה זו ודאי מותר שאינה כתיבה כלל ולא הוכשרה בכל ספרי הקדש, ועל דא אנא סמיך למיכתב בכתיבה זו בלא שרטוט, וכן עמא דבר.

100

105

הר"ן על הר"ף מסכת מגילה דף ה' עמוד ב

והלכתא מזוזה צריכה שרטוט תפילין אין צריכין שרטוט. ואפשר דהיינו טעמא לפי שהמזוזה נבדקת פעם אחת בשבוע והתפילין מתוך שנשמרין אין נבדקין אלא פעם אחת ביובל ולפיכך אין צריכין כתב המיושר כ"כ ומש"ה אין צריכין שרטוט [ולפי זה ספרים בעו שרטוט שלא יערבב הקורא בהם שזהו בדיקת כל שעה וכדמסיק]

110

נימוקי יוסף הלכות קטנות (מנחות) - הלכות מזוזה דף ה עמוד א
אין צריכין שרטוט. לפי שהקלף דק הרבה ושמה יקרע ורבני צרפת ז"ל מצריכין לשרטט שיטה עליונה משום
115 דרבי יצחק דאמר שנים כותבין שלשה אין כותבין :

תשובות הגאונים החדשות - עמנואל (אופק) סימן נד
תשעז. שאלה מר' יוסף בן ר' ברכיה נ"ע מקמי רבינו האי ז"ל. ושאלתם הא דגרסי' גיטין ז, א+ שלחו
ליה למר עוקבא זמרא מנא לן דאסור שרטיט וכתב להו אל תשמח ישראל אל גיל כעמים +הושע ט, א+
ובתלמוד ארץ ישראל מצינו +ירושלמי מגילה פ"ג ה"ב, דף עד, א+ דבעידנא דאיבעיא להו מהו לכתוב תרין
120 תלת מילין מן פסוקא פשטו מן המעשה דמר עוקבא דכתב ושלח לריש גלותא ישראל אל גיל תשמח כעמים
וגם ר' מונא משלח כתב לר' הושיעא בר' שמא ראשיתך מצער מאד תשגא אחריתך +על - פי איוב ה, ז+ על
איזה מהן נסמוך. ואם נאמר כי אלו שמארץ ישראל שלא כתבו הפסוקים כמות שהן מפני שלא שרטוט, ולמה
לא שרטוט וכתבו הפסוקים כתקן אלא הפוכים. **ועוד אנו רואין עתה דיש מן הגאונים מי שמנקד על
הפסוקים ויש מי שאין מנקד כלל, וזה שמנקד מאין לו שהנוקד כשרטוט, ומי שאין מנקד טעות הוא או יש
בו טעם.** 125

אנו על תלמוד שלנו סמוכין ומאי דפסיק הכא לא חיישינן למאי דאית התם. ודאי לגלויי מילת' דמסתמי
הכא או דלא מיפרשא הכא ולא מכחשא נמי סמכינן עלה, אי נמי מילת' דפירושא. ולענין מאי דשנו מן התם
פסוקי ואקדמו ואחרו, **מחוייא מילתא +מראין הדברים+ דלאו משום שרטוט אלא משום שלא יכתבו פסוק
כצורתו ויהא משולח ביד גוים.** והרי מצאנו שאף משם כתבו בלא שרטוט פסוקים כמותן) שהן דאמרי'
130 +גיטין ו, ב+ אמ' רב יוסף מאן לימא לן ר' אביתר דסמכא הוא ועוד הוא דשלח ליה לרב יהודה בני אדם
העולין משם לכאן קיימנו בעצמכם ויתנו הילד בזונה והילדה מכרו ביין +יואל ד, ג+ - ומאן נינהו זעורי ורבה
בר בר חנא - וכתב ליה בלא שרטוט, וא"ר יצחק שתיים כותבין שלש אין כותבין, במתניתא תנא ג' כותבין
ארבעה אין כותבין, א"ל אביי אטו כל דלא שמע ליה דר' יצחק לאו גברא רבא הוא, בשלמי' דתליא בסברא
לחיי אלא הא גמרא הוא גמרא לא שמיע ליה, ועוד הא ר' אביתר דאסכים מריה על ידי. **ואנן קא חזינן גאונים
135 מן יומי דרבנן סבוראי דקא כתבי לכל אתרותא פשיטי ודיאסקי וכותבין פסוקי כמות שהן ומשרטטין או
דמנקדין והכין קא עבדינן והכין קא שמענא מינהון דור אחר דור דהאי ניקוד דקא מנקדין כשירטוט חשיב.
ודאי שמעתא בהדיא שהניקוד כשרטוט לא חזי לנא, אלא מיהו עמא דבר כן למעשה ורשואתא הכין עבדי.
ודאמרינתון מי שאין מנקד טעות הוא, הכין חזינא דמאן דכתיב בלא ניקוד ובלא שירטוט מטעו ליה.**

שו"ת תשב"ץ חלק א סימן ב
עוד כתבת שאח"כ בא לידך ספר אחד בלשון הגרי בדיני תפלה ומועד חברו רב מימון אביו של הרמב"ם ז"ל
140 וכתוב בו בלשון הגרי הענין שכונתו זו בלשון הקדש לוחות הנערי' המתלמדים בהם מותר לכתבם בחולו של
מועד ואבאר לך עקר ראוי שתדעהו בזה הענין בכתב' הלוחות ללמוד. **דע שאין ראוי לכתוב מתיבו' כתבי
הקדש שלשה תיבות בשום פנים בלי שרטוט ואם כתבן ונקד עליהם מותר** ואמנם שתיים יכול לכתוב בלי
נקוד אבל ג' לא אלא א"כ שרטוט או נקד **ופסוק באגרת ישרטט ואח"כ יכתוב או ינקד עליו** ואין מותר לכתוב
145 אגרת לנערים לפי שהם עומדים לאבוד אלא בקונטרס או בסדור או ישרטט ואח"כ יכתוב.

שו"ת הרמב"ם סימן רסח
שאלה מה יאמר הדרי' צפי' מ"ו משה הרב הגדול בישראל המובהק הפטיש החזק נר המערבי דגל הרבנים
אור העולם ופלאו ממזרח שמש עד מבואו כירח יכון עולם במאמר אלהי עולם. ויעטר כלל קהלות הקדש
בחיינו ובאריכות ימיו. בדבר טלית אשר בחר אותה בן אדם לציצית, ורצה להתנאות במצוות ורקם שוליה
150 במשי באומנות **משובחת וכתב בשוליה פסוק מן פרשת ויאמר וכתב השם (בשלושה) יודין.** ומחה בידו
ממונה העיר על מה שעשה ואמר לו: אסור ללבוש זאת הטלית. ולא קיבל ממנו והתמיד בלבישת אותה

הטלית. יורינו רבינו, האם מה שעשה זה, נכון ומותר להימשך אחריו בזה, או הוא חטא. ואם הוא חטא, מה דין זאת הטלית שרקם בה פסוקים מן התורה ומה חייב זה, אשר אסר עליו ממונה העיר ולא קיבל ממנו? הורינו זאת ושכרך כפול מן השמים.

155 התשובה זה המעשה הוא חטא ואינו מותר בשום פנים. ואיסורו לדעתנו משני טעמים. האחד מהם, שאין

לכתוב מן התורה פסוקים פסוקים אלא יכתוב שלוש תיבות לבד ולא יותר. ואם צריכים אנו להביא ראיה מפסוק, משנים אנו הכתב ונותנים לו צורה אחרת או כותבים מכל תיבה אות אחת או שתיים, סוף דבר, מקצת התיבה, או כותבים בסירוגין. (ואפילו) מי שהתיר לכתוב פרשה לתינוק להתלמד בה, לא (התיר) זאת אלא בגלל הכרח הלימוד, לפי שלא ניתנה תורה להכתב פרשיות פרשיות, וכל שכן פסוק פסוק. ואולי יחשוב

160 מישהו, שאין זה אסור אלא בכותב על הספר בדיו וכדומה, אבל בחורת בעץ או בזהב וכדומה או רוקם בבגד

מותר, הרי ידע, שאין חילוק בין כתיבה לחריתה, ... ופה במצרים ראינום לוקחים לוחות זהב או כסף וחורתים בהם שיר של פגעים ותולים אותם בצוארי הנערים, ומחינו בידם על זה תכלית המחאה והטעם השני, אשר בגללו אסור זה המעשה, והוא יותר חזק מן הראשון, הוא שמפקיר פסוקי תורה לידי זלזול, לפי שהציצית תשמישי מצוה ואין (בה) קדושת גוף, ולפיכך מותר ליכנס בטלית מצוייצת לבית הכסא ולדורסה

165 ברגל ולהשתמש בה, כגון לפורשה ולכסות (בה), בעת כיסוי הערוה ובעת גילוייה, כל זה מותר. ואיך נפקיר

פסוקי התורה, שנכתבו בקדושה, שנכתבו מפי הגבורה, לאלו הטינופות והזלזולים? וזה ביזוי תורה בלי ספק, נוסף להיותו ג"כ חידוש וסטיה, שלא היה כמותו בישראל לפי ידיעתנו, וממה שחייבים אתם לדעתו, שזה הכתב ר"ל כתב אשורי, הואיל ובו ניתנה תורה כמו שנתברר, ובו נכתבו לוחות הברית, מגונה להשתמש בו

170 חוץ מאשר בכתבי הקודש. ולא פסקו ישראל מלהשמר בזה, והיו אגרותיהם וחיבורי חכמותיהם וכתבי חול

שלהם בכתב עברי לבד, ולכן תמצא חרות תמיד על שקלי הקודש דברים של חול בכתב עברי, ולא תמצא כלל אות אחת מזה (בכתב) אשורי בדבר משאריות ישראל, לא בחריתת מטבע ולא בחריתת אבן, אלא כל זה בכתב עברי. ובגלל זה העניין שינו הספרדיים כתבם ונתנו לאותיות צורות אחרות, עד שנעשה כאלו כתב

175 אחר, כדי שיהיה מותר להשתמש בו בדברי חול. וגנה רבי יוסף הלוי ז"ל לכתוב הגט בכתבנו זה (שאותיותיו) מחוברות מאוד. ואמר: יבוא ממנו משמע תרי לשאני בגיטא וזה (מפסידו). וכתבו הסופרים אותו, ר"ל הגט,

175 בכתב, שאותיותיו מופרדות, ר"ל בכתב אשורי כספר תורה. וגנה זאת גם כן ואמר: כיצד נשתמש במכתב אלהים זה ויבוא לידי זלזול, אלא יכתוב בזה האופן של הכתב, הנקרא אלמד'בד"ב. (וכל) מה שעושים מאלה הדברים, הרי הוא בכלל כבוד תורה, ומי שעושה זאת עליו לירוא מאלהים. וכמו שלו שכר על כוונתו להתנאות במצוות, כך יהיה לו השכר היותר גדול, אם יכבד דברי אלהים ויחתוך אלו הרקמות, אשר בהן דברי אלהים חיים, ויגנון, וזאת חייבים לעשות. ... וכתב משה. תמוז אתק"ב

180 טור אורח חיים הלכות תפילין סימן לב

וא"צ לשרטט בכל שיטה ושיטה ואם ירצה לשרטט הרשות בידו ומי שאינו יודע ליישר השיטה ללא שרטוט טוב הוא ששרטט ליישר הכתב

ב"ח אורח חיים סימן לב

ונראה דרבינו סובר דאפילו במישרטטי כיון דלא צריך שרטוט לא מהני האי שרטוט למזוזה דצריך שרטוט וכך הוא הדין לגבי עיבוד למאן דאמר מזוזה אינה צריכה עיבוד לשמה דאפילו עיבדו לשם מזוזה לא מהני לכתוב בו תפילין דצריך עיבוד לשמה כמו שיתבאר בסמוך בסייעתא דשמיא

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן לב סעיף ו

אין צריך לשרטט כי אם שטה עליונה, ואם אינו יודע ליישר השטה בלא שרטוט, ישרטט כל השורות. ולא ישרטט בעופרת, מפני שהמקום השרטוט נשאר צבוע. הגה: וי"א שצריך לשרטט תמיד למעלה ולמטה ומן הצדדים, אעפ"י שיודע לכתוב בלא שרטוט, וכן נוהגין (ברוך שאמר ומרדכי וספר תרומה וסמ"ג).

190